

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Інна САВИЦЬКА
«___» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри іноземної
філології і перекладу

Протокол № 9 від 24.05.2024 р.

Завідувач кафедри

Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»

Юлія МАРКОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Галузь знань _____ 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність _____ 035 «Філологія»
Освітня програма _____ «Англійська мова та друга іноземна»
Факультет _____ гуманітарно-педагогічний
Розробник Монашненко А.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри іноземної філології і перекладу

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	035 «Філологія»	
Освітня програма	Англійська мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1 р.н.	1 р.н.
Семестр	1	1
Лекційні заняття	16 год	6 год
Практичні, семінарські заняття	16 год	4 год
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	88 год	110 год
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика викладання перекладу у вищій школі» є навчання студентів проведенню у вищому навчальному закладі занять з різних аспектів перекладацької діяльності з огляду на відмінності у викладанні перекладу як усного, так і письмового.

Завдання вивчення дисципліни «Методика викладання перекладу у вищій школі» полягають у тому, щоб навчити фахівців бути здатними здійснювати:

- гностичну функцію, тобто аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність студентів, добирати підручники і посібники, прогнозувати труднощі засвоєння студентами мовного і мовленнєвого матеріалу;
- конструктивно-плануючу функцію, тобто планувати й творчо конструювати навчально-виховний процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання;
- організаторську функцію, тобто реалізовувати плани з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання.

Набуття компетентностей:

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Методика навчання перекладу як наука на етапі становлення													
Тема 1. Основи дидактики перекладу.		12	2	2			8	10	1				8
Тема 2. Професійна компетенція перекладача.		10	1	1			8	10					10
Тема 3. Зміст навчання перекладу як процесу й результату.		9	1	1			7	10		1			8
Тема 4. Вправи у процесі навчання перекладу.		9	1	1			7	10	1				10
Разом за змістовим модулем 1		40	5	5			30	40	2	1			36
Змістовий модуль 2. Методика навчання основним видам письмового та усного перекладу													
Тема 1. Види перекладу. Специфічні уміння та навички.		12	2	2			8	10		1			10
Тема 2. Письмовий переклад.		10	1	1			8	10	1				8
Тема 3. Складові професійної компетенції викладача перекладу.		9	1	1			7	10					8
Тема 4. Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.		9	1	1			7	10	1				8
Разом за змістовим модулем 2		40	5	5			30	40	2	1			34
Змістовий модуль 3. Зміст навчання перекладу													
Тема 1. Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.		10	2	2			8	11	1	1			9
Тема 2. Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні		10	1	1			8	9					10
Тема 3. Організація самостійної роботи студентів.		9	1	1			6	11	1	1			10

Тема 4. Методика навчальної роботи з текстом.		9	2	2			6	9					9
Разом за змістовим модулем 3		40	6	6			28	40	2	2			38
Усього годин	120		16	16			88	120	6	4			110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи дидактики перекладу.	2
2	Професійна компетенція перекладача.	1
3	Зміст навчання перекладу як процесу й результату.	1
4	Вправи у процесі навчання перекладу.	1
5	Види перекладу.	2
6	Письмовий переклад.	1
7	Складові професійної компетенції викладача перекладу.	1
8	Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.	1
9	Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.	2
10	Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні.	1
11	Організація самостійної роботи студентів.	1
12	Методика навчальної роботи з текстом.	2
	Всього	16

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи дидактики перекладу.	8
2	Професійна компетенція перекладача.	8
3	Зміст навчання перекладу як процесу й результату.	7
4	Вправи у процесі навчання перекладу.	7
5	Види перекладу.	8
6	Письмовий переклад.	8
7	Складові професійної компетенції викладача перекладу.	7
8	Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.	7
9	Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.	8
10	Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні.	8
11	Організація самостійної роботи студентів.	6
12	Методика навчальної роботи з текстом.	6
	Всього	88

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Які фази виділяють в процесі письмового перекладу?
 - а) аналіз ТО;

- b) створення ТП;
 - c) редагування ТП;
 - d) всі вище перераховані.
2. Які з наведених вправ відносяться до вправ на засвоєння предметних знань?
- a) вивчіть ТО і складіть схему його головних понять;
 - b) складіть словник термінів;
 - c) знайдіть слова-синоніми;
 - d) всі вище перераховані.
3. За допомогою яких завдань можна встановити тип ТО та його стильові ознаки?
- a) визначте транслатологічний тип ТО;
 - b) визначте прийоми зовнішнього оформлення ТО;
 - c) проаналізуйте особливості стилю ТО;
 - d) всі вище перераховані.
4. Який етап називають також синтезуючим?
- a) етап породження тексту перекладу;
 - b) етап аналізу тексту оригіналу;
 - c) етап редагування тексту перекладу;
 - d) всі вище перераховані.
5. Що є одиницею перекладу в еквівалентному письмовому перекладі?
- a) речення;
 - b) склад;
 - c) слово;
 - d) текст.
6. Вправи для формування навичок можуть мати... . Продовжте твердження.
- a) обмежувальний або вільний характер;
 - b) широкий або вузький характер;
 - c) прямий або непрямий характер;
 - d) всі вище перераховані.
7. На які завдання поділяється етап редагування тексту перекладу?
- a) правка та оформлення ТП;
 - b) здача ТП замовнику;
 - c) правка та оформлення ТП та здача ТП замовнику;
 - d) всі вище перераховані.
8. Які існують види підготовчих вправ?
- a) для розвитку вмінь аналізу ТО;
 - b) для розвитку вмінь розпізнавання головної інформації в ТО;
 - c) для засвоєння предметних знань і попереднього знайомства з термінологією;
 - d) всі вище перераховані.
9. Виберіть найповніше визначення «додавання слів у текст перекладу»?
- a) введення у текст перекладу слів, що відсутні в ТО;
 - b) введення у текст перекладу слів, що відсутні в ТО, але присутні в ньому імпліцитно;
 - c) введення у текст перекладу слів;
 - d) всі вище перераховані.
10. Виберіть можливі типи помилок?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.

11. Виберіть помилки, що відносяться до типу помилок, що несуттєво змінюють зміст ТО?

- a) звуження значення слова ТО;
- b) невірне виведення значення слова з контексту внаслідок незнання слова;
- c) надлишковість ТП внаслідок зловживання дослівним перекладом;
- d) всі вище перераховані.

12. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «тавтологія»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

13. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «зміна логічних зв'язків понять у реченні ТО»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

14. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «вибір словникового відповідника без урахування контексту»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

15. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невірне виведення значення слова з контексту внаслідок незнання слова»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

16. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невірне визначення функції слова»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

17. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «застосування дослівного перекладу замість словникового відповідника»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

18. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невдала контекстуальна заміна замість словникового відповідника»?

- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
- b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
- c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
- d) всі вище перераховані.

19. Виберіть параметри аналізу тексту перекладу?

- a) ступінь смислової функціональної еквівалентності ТО і ТП;

- b) ступінь відповідності ТП жанровими характеристиками наукового тексту;
 - c) ступінь відповідності ТП вимогам замовника;
 - d) всі вище перераховані.
20. Визначте етапи навчання гетеровалентного перекладу?
- a) аналіз, осмислення, згортання, створення ТО;
 - b) згортання, створення ТО;
 - c) аналіз, осмислення ТО;
 - d) осмислення, згортання ТО.
21. Усний переклад підрозділяється на... . Виберіть правильний варіант?
- a) послідовний;
 - b) послідовний та синхронний;
 - c) послідовний, синхронний та з аркуша;
 - d) синхронний та з аркуша.
22. Послідовний переклад поділяють на... . Виберіть правильний варіант?
- a) абзацно-фразовий;
 - b) послідовний;
 - c) синхронний;
 - d) абзацно-фразовий та послідовний.
23. За ознакою спрямованості послідовний переклад підрозділяється на... . Виберіть правильний варіант?
- a) абзацно-фразовий;
 - b) послідовний та синхронний;
 - c) односторонній та двосторонній;
 - d) синхронний та з аркуша.
24. Які етапи усного перекладу розрізняють у процесі перекладу?
- a) інтерпретації ТО;
 - b) інтерпретації та породження ТО;
 - c) породження ТО;
 - d) послідовність ТО.
25. Які навички усного перекладу виділяються?
- a) навички аудіювання;
 - b) навички сприймання;
 - c) навички оформлення перекладу;
 - d) всі вище перераховані.
26. Вміння синхронного перекладу поділяють на... . Виберіть правильний варіант?
- a) вміння перекладу в кабіні;
 - b) вміння перекладу в кабіні та вміння «нашіптування»;
 - c) вміння «нашіптування»;
 - d) вміння синхронізації.
27. Для якого виду усного перекладу навичка імовірнісного прогнозування є необхідною?
- a) синхронного;
 - b) послідовного;
 - c) перекладу з аркуша;
 - d) всіх видів.
28. Які з перелічених вправ відносяться до вправ для формування навичок калькування?
- a) передайте речення мовою перекладу за допомогою калькування;
 - b) підберіть антоніми до незнайомих слів;

- с) підберіть синоніми до незнайомих слів;
 д) всі вище перераховані.
29. Які з наведених вправ відносяться до вправ на попереднє знайомство з термінологією?

- а) вивчіть ТО і складіть схему його головних понять;
 б) складіть словник термінів;
 с) знайдіть слова-синоніми;
 д) всі вище перераховані.

30. Які навички формуються під час виконання підготовчих вправ письмового перекладу?

- а) навички одномовної компресії;
 б) навички перефразування;
 с) навички прогнозування;
 д) всі вище перераховані.

8. Методи навчання.

Словесні: лекція, бесіда, пояснення; **наочні:** демонстративний, ілюстративний; **практичні:** метод проблемного викладення, частково-пошуковий, аналітичний, дедуктивний. **Активні методи навчання:** дискусія, мозковий штурм, рольові ігри.

9. Форми контролю.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до календарного тематичного плану викладання дисципліни, де зазначено види і терміни контролю. Для обліку і реєстрації показників успішності використовується рейтингова відомість успішності студентів.

Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, твір, есе, реферат) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест, як набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, встановлює ступінь засвоєння його студентами.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **К_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Р_{нр}** (до 70 балів): **Р_{дис} = Р_{нр} + Р_{ат}**.

11. Навчально-методичне забезпечення

Основна:

1. Bell R. Translation and Translating: theory and practice . New-York: Longman, 2021. 299 p
2. Амеліна С.М., Монашненко А.М. Методика навчання іноземних мов. За загальною редакцією проф. Шинкарука В.Д. Тернопіль: Вектор, 2020.
3. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : Підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2018. 376 с.

Допоміжна:

1. Bassnett S. Constructing Cultures: Essays on Literary Translation. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press, 2019. 143 p.
4. Bassnett S. Specific problems of literary translation// Bassnett S. Translation Studies. L.: Routledge, 2021.
5. Черноватий Л.М. Проблеми інтерпретації ускладнених текстів майбутніми перекладачами // Запоріжжя: Нова філологія. 2017. Вип. 28. С. 257-262.
6. Черноватий Л.М. Типологія термінів як інструмент для визначення змісту навчання майбутніх перекладачів // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Іноземна філологія". 2019. №40. С. 41-44.
7. Черноватий Л.М., Варенко Т.К. Вплив структури фонових знань перекладача на інтерпретацію міфологічних алюзій // Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологічні науки. 2020. № 4 (63). С. 193-200.
8. Черноватий Л.М., Ганічева Т.В. Шляхи оптимізації підготовки перекладачів в Україні // Луцьк: Філологічні студії. 2020. № 2. С.198-204.

12. Рекомендовані джерела інформації

9. <http://www.esl-library.com>
10. <http://www.oed.com>
11. www.linse.uni-due.de/.../sprachgeschichte/
12. www.wissen.de/.../grundzuege-der-entwickl